

2021-06-03
A2021/01299**Arbetsmarknadsdepartementet**

Till samtliga länsstyrelser

Uppdrag att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende.

I uppdraget ingår att:

- kartlägga kommuners tillgång till skyddat boende och den genomsnittliga vistelsetiden i skyddat boende,
- kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende,
- kartlägga kommuners samverkan för att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende,
- kartlägga kommuners insatser för att möjliggöra för våldsutsatta personer att bo kvar i den egna bostaden genom att den som utsatt närstående för våld flyttar,
- kartlägga vilka hinder som finns för kommuner att erbjuda hjälp med att ordna stadigvarande boende för våldsutsatta personer, och
- sprida goda exempel som identifieras till andra kommuner.

Kartläggningen ska utgå från att med stadigvarande boende menas en långsiktig lösning på den våldsutsattas boendesituation, och inte t.ex. andrahandskontrakt för mindre än ett år.

Länsstyrelserna ska inhämta information från Jämställdhetsmyndigheten, Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län, Boverket, Myndigheten för delaktighet och Socialstyrelsen. Synpunkter bör också inhämtas från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), berörda organisationer i det civila samhället och andra aktörer, t.ex. bostadsföretag, som myndigheten bedömer vara relevanta.

I genomförandet av uppdraget ska eventuella särskilda omständigheter eller förutsättningar för personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck belysas. Uppdraget ska genomföras med ett barnrättsperspektiv, funktionshinderperspektiv och ett hbtqi-perspektiv.

Länsstyrelserna får använda 8 miljoner kronor under 2021 från anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslagspost 4 Särskilda jämställdhetsåtgärder – del till Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelserna ska lämna en samlad redovisning till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 31 mars 2022. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Länsstyrelsen i Västerbottens län ska samordna arbetet. De regionala kartläggningarna ska biläggas redovisningen till regeringen.

Bakgrund

Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen, med syftet att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Utifrån socialtjänstlagen har kommunen skyldighet att tillhandahålla bostäder till särskilda grupper och har det yttersta ansvaret för att personer som bor i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver, där kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående särskilt ska beaktas. Socialnämnden ska enligt Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) vid behov erbjuda våldsutsatta personer lämpligt, tillfälligt boende, t.ex. skyddat boende. Socialnämnden bör vidare enligt samma författning kunna erbjuda våldsutsatta hjälp med att ordna ett stadigvarande boende (SOSFS 2014:4). Det kan vara boende i hemkommunen

eller i en annan kommun, om den enskilde önskar och behöver det. Det kan också handla om att verka för att våldsutövaren erbjuds en ny bostad så att den våldsutsatta kan bo kvar i sitt hem. Det kan därför vara värdefullt att socialnämnden har upparbetade kontakter och samverkar med både kommunala och privata hyresvärdar, såväl i den egna kommunen som i andra.

Enligt betänkandet ”Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende” (SOU 2017:112) har många kvinnor och barn efter vistelsen i skyddat boende svårt att få hjälp med att komma till ett stadigvarande boende. Återplacering i skyddat boende eller tillfälliga boendelösningar som vandrarhem eller hotell är inte ovanliga. Även organisationer inom kvinnojourserna har lyft fram att kvinnor blir kvar i tillfälliga boenden under lång tid på grund av svårigheter med att få stöd till en stadigvarande bostad. Skyddsbehov kan föreligga av skilda skäl, förutom våld i nära relationer kan det också t.ex. handla om vuxna och barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Av betänkandet framgår att en hög andel, uppskattningsvis 70 procent, av de personer som vistas i skyddat boende har utländsk bakgrund. En anledning till detta kan vara att de saknar ett stödjande nätverk. Den som är nyanländ kan därtill ha bristande språkkunskaper, ha liten kännedom om samhället och sakna arbete. För att utlandsfödda våldsutsatta kvinnor och barn ska ha samma möjligheter som andra att leva ett liv fritt från våld, kan det krävas stora och långsiktiga insatser från samverkande aktörer.

Regeringen gav i november 2020 Socialstyrelsen i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet. Myndigheten ska bland annat analysera och lämna förslag på åtgärder för att personer, med eller utan barn, som befunnit sig på skyddat boende på grund av våldsutsatthet ska kunna övergå till ett stadigvarande boende. Uppdraget ska rapporteras till Socialdepartementet senast den 24 september 2021. Regeringen har vidare tillsatt utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (Fi 2020:06) med syftet att skapa förutsättningar för en bostadsförsörjning som underlättar situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor, däribland strukturellt hemlösa. I utredningens uppdrag ingår att utreda en rad bostadspolitiska verktyg bl.a. att analysera hur de kommunala bostadsförmedlingarna och förturssystemen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning och vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas.

I en relation där våld utövas är det i regel den våldsutsatta – oftast kvinnan och i många fall också medföljande barn – som tvingas flytta när de inte längre kan bo tillsammans med våldsutövaren. I betänkandet Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37) görs bedömningen att personer som har utsatt närstående för våld och som bor tillsammans med de våldsutsatta av kommunerna bör hänvisas till tillfälligt boende i de fall det är lämpligt med hänsyn till säkerheten för de våldsutsatta och andra omständigheter.

Det är angeläget att alla våldsutsatta vuxna och barn som behöver det har tillgång till behovsanpassat skyddat boende och får stöd i övergången till stadigvarande boende. Det gäller inte minst kvinnor med drogrelaterade problem och kvinnor med funktionsnedsättning. Barn till våldsutsatta drabbas hårt och det är av stor vikt att samhällets insatser bidrar till att skydda barnen i så stor utsträckning som möjligt. Det kan också finnas särskilda omständigheter eller förutsättningar för personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck som behöver belysas när det gäller att ordna stadigvarande boende, t.ex. kan flera förövare ingå i hotbilden. Det finns ett behov av att få en ökad kunskap om hur kommuner arbetar för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende. Det behövs även ökad kunskap om kommuners insatser för att möjliggöra för våldsutsatta personer att bo kvar i den egna bostaden, genom att den som utsatt närstående för våld flyttar.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Helena Hagelberg

Kopia till

Arbetsmarknadsutskottet

Fi BA

Fi SFÖ

Fi/SBA BB

Fi OFA K

A/MRB

S/SF

S/SOF

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Jämställdhetsmyndigheten

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Boverket

Myndigheten för delaktighet

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)